

093. Bijbelstudie over de LUIHEID - HA'ATZ'LUT העצלות

Een van de meest voorkomende zonden onder gelovigen is de luiheid, zowel geestelijke luiheid alsook fysieke luiheid. Volgens Wikipedia is luiheid zelfs één van de zeven hoofdzonden, die de basis vormen voor vele andere zonden. De zeven hoofdzonden zijn: 1. hoogmoed, ijdelheid en trots; 2. hebzucht en gierigheid; 3. wellust en onkuisheid; 4. nijd, jaloezie en afgunst; 5. onmatigheid en gulzigheid; 6. opvliegendheid, woede en wraakzucht; 7. luiheid en gemakzucht. Alle zonden leiden tot de dood, schrijft Sha'ul [Paulus] in Romeinen 6:23, dus ook de luiheid en gemakzucht. Laten we dat goed beseffen! Vandaar deze Bijbelstudie. Ik hoop dat niemand zich door deze studie persoonlijk aangevallen voelt, want dat is beslist niet mijn bedoeling, maar ik hoop wel dat iedereen zich aangesproken voelt! Ziet u het verschil? Voor alle duidelijkheid wil ik hier benadrukken dat ik deze studie niet geschreven heb voor bepaalde mensen, maar voor ons allemaal! Ik denk namelijk dat iedereen hier wel eens last van heeft zonder daar dikwijls zelf erg in te hebben en zonder te beseffen dat anderen daaraan aanstoot nemen of, wat nog veel erger is: dat de Eeuwige zelf daaraan aanstoot neemt! De Bijbel is daar heel duidelijk over! Bij mijn researchwerk voor deze studie werd ik overweldigd door de enorme hoeveelheid van teksten, die de luiheid aan de kaak stellen. Het is voor mij onmogelijk om binnen het kader van deze studie al deze teksten te kunnen citeren, maar ik zal er wel een aantal daarvan de revue laten passeren om duidelijk te maken dat de Eeuwige daar niet lichtvaardig over denkt. Luiheid is een zonde tegenover G'd, want we maken onszelf volstrekt onbekwaam als Zijn discipelen. Maar het is ook een zonde tegenover anderen. Een luie gelovige parasiteert vaak zo sterk op zijn medegelovigen, dat zij zich daardoor uitgebuit en misbruikt kunnen voelen, vooral als er sprake is van een combinatie van gemakzucht en arrogantie. Dat gaat vaak hand in hand met elkaar, vooral in situaties waarin gelovigen zich dienstbaar zouden moeten opstellen ten behoeve van hun medegelovigen.

Luiheid in de gelijkenissen

Luiheid en gemakzucht zijn niet alleen zonden tegenover onze medemensen, maar ook tegenover de Eeuwige en tegenover onszelf, want met dit gedrag blokkeert men zonder dat men daar erg in heeft de toegang tot G'ds Koninkrijk, zoals blijkt uit de bekende Midrash van de luie, dwaze maagden die uit gemakzucht verzuimden om olie voor hun lampen te kopen en de daaraan aansluitende Midrash van de talenten in מַתִּיתָיָהוּ Matit'yahu [Mattheüs] 25:1-13 en 14-30. Hier gaat het om een landheer, die voordat hij op reis ging aan enkele dienaars een bepaald bedrag gaf met de opdracht om daarmee zaken te doen tot zijn terugkomst. Het doel van de opdracht was in de eerste plaats niet om hun zo veel mogelijk winst te laten maken, maar om daarmee te testen in hoeverre ze geschikt waren voor verantwoordelijke posities. De ijverige dienaars kregen een forse beloning toen hun heer terugkwam, maar er was ook een gemakzuchtige dienaar, die het zekere voor het onzekere nam, het geld ging begraven en er verder niets mee deed. Hij kreeg van zijn baas de volle laag: *"Jij slechte, luie dienaar! Waarom heb je mijn geld dan niet op de bank gezet? Dan had ik het bij mijn thuiskomst met rente kunnen opvragen!"* Vervolgens werd de luie dienaar eruit gegooid, de buitenste duisternis in, waar hij zal jammeren en knarsetanden. Wat Yeshua ons daarmee wil zeggen is, dat de gelovigen die hun gaven gebruiken om vrucht te dragen het eeuwige leven en een positie in Zijn Koninkrijk zullen ontvangen. Wie echter uit luiheid en gemakzucht zijn kansen op vrucht dragen heeft laten liggen heeft voor de Eeuwige geen enkele waarde en zal ook geen plaats hebben in Zijn Koninkrijk, maar zal in de buitenste duisternis worden geworpen. Wij allen zijn beheerders en rentmeesters, want we hebben allemaal gaven van Adonai gekregen. We zijn bij hem in dienst, maar doen wij ook wat Hij van ons verwacht? Weet u, wij hebben allemaal van de Eeuwige een geweldig geschenk gekregen, namelijk de vrijheid om te kiezen. Maar let op: het is niet vrijblijvend! Al onze keuzes hebben gevolgen, en dit is iets waaraan niet valt te ontkomen! De Midrash van de talenten staat echter niet op zichzelf. Hier ging eerst de Midrash van de wijze en dwaze maagden aan vooraf, wat eigenlijk op hetzelfde neerkomt, want de oorzaak van hun dwaasheid was eveneens luiheid en gemakzucht. De dwaze, domme

maagden waren te lui om olie te kopen voor hun lampen met in hun achterhoofd de verkeerde gedachte: "We zullen wel binnen zijn voordat het donker wordt en zo niet, dan zal er heus wel iemand zijn die ons wat olie zal lenen. Maar dat zien we dan wel weer". Deze houding komt voort uit gemakzucht, zo van: "Nu even niet!" Luiheid is verraderlijk, want het voordeel doet zich nu voor en het nadeel later. Maar dan is het te laat om berouw te tonen. Hoe het met deze dwaze maagden afgelopen is weten wij allemaal.

Luiheid in de Spreuken

Het boek מְשָׁלִי Mish'lei [Spreuken] heeft veel te zeggen over de luiaard en in talrijke teksten wordt nadrukkelijk voor luiheid gewaarschuwd. Laten we deze teksten eens nader onder de loep nemen, om te beginnen met מְשָׁלִי Mish'lei [Spreuken] 6:6. We lezen uit de Tanach in de nieuwe vertaling: *"Ga naar de mieren, luiaard, kijk hoe ze werken en word wijs!"* In deze verzen wendt Sh'lomo [Salomo] zich tot de luiaard, die zijn gemak liefheeft, geen verantwoordelijkheid wil nemen, op geen werk achtslaait, en in het bijzonder slordig is omtrent de g'dsdienst. Luiheid leidt uiteindelijk tot armoede, ook tot geestelijke armoede! Sh'lomo spreekt hier tot de luiaard om hem een les te leren. De luiaard wil blijkbaar niet bij wijze rabbijnen op les gaan, en daarom stuurt Sh'lomo hem naar een heel andere school met andere onderwijzers. *"Ga maar eens kijken bij een mierenhoop!"* raadt de Spreukendichter aan. Van de mieren kan hij nog veel leren op het gebied van luiheid en vlijt! De luie mens is zo ontaard, dat hij van de vlijtige mieren wijsheid kan leren en door hen beschaamd kan worden gemaakt. Maar niet alleen bij de mieren steekt de luiaard mager af, want hij is ook een ramp voor zijn medemensen. De mieren helpen elkaar daarentegen zoals het hoort. Als een graankorrel te groot of te zwaar is voor een mier om te dragen, dan komen de anderen haar te hulp. De vlijt, ijver en persoonlijke inspanning van de mier, alsook de teamspirit en onderlinge solidariteit die wij uit deze les kunnen leren, moeten onze luiheid en gemakzucht ronduit beschamen. De mieren hebben geen productiemangers, geen ploegleiders en geen leermeesters, maar handelen uit eigen beweging, het instinct der natuur volgende. Dat is des te meer schande voor ons, als wij uit gemakzucht de aanwijzingen van ons verstand en geweten niet volgen, hoewel wij allemaal ouders, leraren en zelfs de Tora hebben, om ons te herinneren aan onze plicht tegenover de samenleving en tegenover de Eeuwige, om ons er toe op te wekken, ons er in te leiden en te besturen, ons te bestraffen voor het verzuimen ervan, ons ter verantwoording ervan te roepen. Zo'n luiaard die van al deze mogelijkheden geen gebruik maakt is dommer dan de dieren. Dieren die voelen bij instinct aan, wat ze moeten doen. Juist van de dieren kunnen wij nog veel leren, zoals uit de Midrash over het luie varken, een fabel uit de Joodse traditie over luiheid en nietsdoen: Een boer bezat eens drie huisdieren: een paard, een ezelin en een varken. Het paard en de ezelin moesten werken en daarvoor kregen zij het nodige voer. Veel gunstiger leek het lot van het varken, dat niet werkte, maar toch overvloedig te eten kreeg. Op een dag nu zei het paard tegen de ezelin: "Hoe dwaas en tevens ondankbaar is onze heer toch. Zie toch eens, hoe hard wij moeten werken, en wij krijgen daarvoor precies afgepasst eten, terwijl het varken, dat helemaal niets doet, massa's te eten krijgt." - "Wacht maar", antwoordde de ezelin, "tot het geschikte tijdstip aanbreekt. Je zult dan het treurige einde van het varken zien en je ervan kunnen overtuigen, dat het niet voor niets zoveel te eten heeft gekregen, omdat genot zonder arbeid nog nooit iemand goed is bekomen." Het duurde inderdaad niet lang of het gemeste varken werd geslacht. De ezelin had in die tijd een jong, dat de voorspelling van zijn moeder had gehoord. Toen hij later een iets grotere portie gerst kreeg, wilde hij dat niet opeten, omdat hij bang was, dat hij het lot van het zorgvuldig gemeste varken zou moeten delen. Maar zijn moeder stelde hem met de volgende woorden gerust: "Je kunt het zonder angst opeten, mijn kind, want niet het genot brengt de dood, maar het nietsdoen!" Het blijkt dus dat het niet voor niets is dat het varken met nietsdoen overvloedig te eten krijgt terwijl het paard en de ezel zo hard moeten werken. De Moraal van dit verhaal is namelijk: luiheid loopt altijd slecht af! Ook in מְשָׁלִי Mish'lei [Spreuken] 6:9-11 richt Sh'lomo zich vermanend tot de luiaard: *"Hoe lang nog, luiaard, zul je blijven slapen, wanneer kom je uit bed? Nog even dan? Nog even slapen, nog een beetje rusten, een ogenblik nog blijven liggen? Armoede overvalt je als een struikrover, gebrek slaat je neer als een bandiet!"* (Tanach, nieuwe vertaling). Hij maakt hem wakker en roept hem tot zijn werk zoals een meester zijn dienstknecht, die zich verslapen heeft: "Hoelang blijf je nog in je bed liggen, luiaard? Hoe lang zou je willen slapen, als men jou je gang zou laten gaan? Wanneer denk jij dat het tijd is

om op te staan? Heb je nog niet lang genoeg geslapen? Is het niet al klaarlichte dag?" Luijaards moeten wakker geroepen en terechtgewezen worden! "Hoelang wil jij nog je tijd verspillen, en wanneer ga je hem beter besteden? Hoelang wil jij je gemak liefhebben, en wanneer zal je leren om zelf wat initiatief te tonen? Hoelang wil jij je talenten begraven, en wanneer zal je beginnen om er iets nuttigs mee te doen? Hoelang wil je alles blijven uitstellen en opschuiven? Hoor je de Meester niet? Sta op!" De houding van de luijaard in de ochtend is denk ik wel voor iedereen herkenbaar, want volgens mij vindt niemand het echt leuk om vroeg op te staan. Het ligt lekker, het is relaxed. Doe de wekker maar uit, desnoods gooi je hem het raam uit, draai je nog een keer om en stel het opstaan nog even uit, geniet nog even, sluimer nog even, droom nog even. Herkent u dat? Kijk, als u weliswaar de neiging hebt om u nog een keer lekker om te draaien om verder te slapen, maar u doet het niet omdat u weet dat u de trein moet halen, dan is er niets aan de hand. In deze tekst gaat het om de luie mensen die dat ook daadwerkelijk doen! Als de wekker afloopt rekt de luijaard zich nog eens uit en zegt bij zichzelf: "nog vijf minuutjes", en als hij geroepen wordt, zegt hij dat hij zo dadelijk komen zal. Maar intussen verloopt de dag, en de plicht blijft wachten. Het is een verleiding voor ons allemaal, om de leuke dingen in het leven voorop te zetten, en de lastige en vervelende, maar juiste zo belangrijke dingen steeds maar uit te stellen. Maar van uitstel komt afstel. Zo blijft het belangrijke werk ongedaan, en zo verliezen de mensen al hun tijd door het tegenwoordige ogenblik verloren te laten gaan. Het leven is al zo kort en voordat je het weet blijkt een beetje door blijven slapen een eeuwige slaap geworden te zijn. Sh'lomo [Salomo] waarschuwt de luijaard daarom voor de gevolgen van zijn luiheid: *"Armoede zal je overvallen als een struikrover en het gebrek overrompelt je als een inbreker!"* Indien de mensen hun zaken veronachtzamen, dan zullen zij achteruitgaan en armoede lijden. Geestelijke armoede komt over hen, die lui en gemakzuchtig zijn in het onderhouden van G'ds geboden en inzettingen. Als de Bruidegom komt zullen deze luie maagden gebrek hebben aan olie, als zij hun lampen niet op tijd gevuld hebben. Al deze genoemde voorbeelden staan voor een levenshouding die echt niet goed is. Ze staan voor een levenshouding, waarbij werk en inspanning zo lang mogelijk uitgesteld wordt en waarbij het genot het wint van de plicht. Hoe is dat bij u? Bent u serieus bezig om G'd nu te dienen of wilt u zich liever eerst nog een keer in het lekkere warme bedje omdraaien voordat u daaraan begint? In dat geval lijkt u op een deur, want: *"Zoals een deur in zijn scharnieren draait, zo draait een luijaard zich om in zijn bed!"* staat in מִשְׁלֵי Mish'lei [Spreuken] 26:14 (Tanach, nieuwe vertaling). Kijk maar naar het karakter van de luijaard. Hij is iemand, die niet graag van zijn bed opstaat, maar er aan schijnt te hangen, zoals een deur aan haar scharnieren. Luie belijders draaien in hun belijdenis, zoals de deur op de scharnieren. Met heel veel moeite is de luijaard nu eindelijk uit zijn bed gekomen, maar hij kon er even goed nog in blijven liggen, want hij voert toch niets uit. Zij die lui zijn in het werk voor de Eeuwige, willen zich de moeite niet geven om hun ziel te voeden met het Woord van G'd, het brood des levens, en zijn ook niet van plan om er even de tijd voor te nemen om elke week de Parasha te lezen. Zij geven er de voorkeur aan om toch maar liever verder te slapen. Daarom schrijft de spreukendichter: *"Wie lui is, verslaapt zijn tijd; wie niets uitvoert, zal honger lijden!"* מִשְׁלֵי Mish'lei [Spreuken] 19:15 in de vertaling van de Groot Nieuws Bijbel. Luie, gemakzuchtige mensen verslapen hun kostbare tijd, begraven hun talenten, leiden een nutteloos leven, en zijn een last voor anderen die door hun luiheid opgezadeld zijn met extra werk. Voor dat beetje wat de luijaards doen of uitrichten als zij wel wakker zijn, zouden zij zoals gezegd evengoed kunnen blijven slapen. Jules Renard (1864-1910) geeft ons hiervan een prachtige definitie: "Luiheid is niets anders dan de gewoonte om te gaan rusten nog voordat je moe bent!" Caroline Daniels zegt het precies andersom: "Ware luiheid is extra vroeg opstaan om langer te kunnen luieren!" Hoe je het ook draait of keert: je hebt niets aan iemand die lui is: *"Als azijn voor de tanden, als rook voor de ogen, zo is een luijaard voor zijn meester."* מִשְׁלֵי Mish'lei [Spreuken] 10:26, Tanach, nieuwe vertaling). Op luie mensen kun je niet bouwen. Je geeft ze een opdracht, maar je weet nooit of ze het ook uitvoeren. Luijaards, die hun gemak liefhebben, geen of weinig eigen initiatief tonen, zich niet aan afspraken houden en zich op generlei werk kunnen toelagen, zijn niet geschikt om ergens toe gebruikt te worden. Luiheid bederft de samenleving, want wij mensen zijn nu eenmaal van elkaar afhankelijk. Als de een lui is, is het een ergernis voor de ander, maar Yeshua leert ons om elkaar geen aanstoot te geven. Het verschil tussen een luijaard en een harde werker komt bijzonder duidelijk naar voren in de volgende verzen: *"Luie handen maken arm, ijverige handen brengen rijkdom."* מִשְׁלֵי Mish'lei [Spreuken] 10:4, Tanach, nieuwe vertaling). *"Een vlijtig mens*

verwerft gezag, luiheid leidt tot slavernij!” (משלי Mish'lei [Spreeken] 12:24, Tanach, nieuwe vertaling). “De luiaard zal zijn wild niet vangen, maar voor de harde werker zijn kostbaarheden weggelegd.” (משלי Mish'lei [Spreeken] 12:27, Willibrordvertaling). “De ziel van de luiaard is begerig, maar tevergeefs, doch de ziel van de vlijtigen wordt overvloedig verkwikt!” (משלי Mish'lei [Spreeken] 13:4, NBG). Kijk maar hoe uitgekookt de luiaards zijn; zij begeren de beloning, die de harde werkers verkrijgen; maar zij haten de moeite, die dat kost. Alle eeuwen door zijn er mensen geweest die niet willen werken. Wel eten en genieten, maar niet de handen uit de mouwen steken. Zij begeren alles wat begeerlijk is, maar willen niets doen van hetgeen gedaan moet worden. Ze willen wel de lusten, maar niet de lasten. Luiaards willen wel delen in de welvaart en parasiteren daarmee op de samenleving. Tegenwoordig wordt dit wel wat strenger aangepakt, maar in de jaren 70 en 80 waren er vele duizenden die van een toen nog royale uitkering genoten terwijl ze nooit echt gewerkt hebben en dus ook weinig aan bijgedragen hebben. Een uitkering is immers bedoeld voor de mensen die wel willen werken, maar door omstandigheden zonder werk zitten, en niet voor mensen die te lui zijn om te werken. En juist nu vele harde werkers buiten hun eigen schuld om werkeloos worden door automatisering en reorganisaties en een beroep moeten doen op de uitkering waarvoor ze al die jaren aan hebben meebetaald, is de pot leeg! Dat is toch niet eerlijk! Maar de Eeuwige is rechtvaardig en uiteindelijk zal een ieder geoordeeld worden naar zijn werken en dat het met de luiak niet goed zal aflopen blijkt uit de volgende tekst: “Wie lui is in zijn werk, werkt aan zijn eigen ondergang!” (משלי Mish'lei [Spreeken] 18:9, Tanach, nieuwe vertaling). Luiheid is een van de vele voorbeelden van zonden die het hart en het lichaam van de mens belasten. Er ontstaan klachten die men over het algemeen psychosomatisch noemt, en die de mens vermoeien en belasten. De luie mens, hoewel niet actief kwaad, produceert kwaad door zijn inactiviteit. Door zijn luiheid geeft hij niet alleen overlast aan zijn medemensen, medegelovigen of collega's, die hij daardoor met extra werk opzadelt, maar uiteindelijk zal hij daar zelf de dupe van worden! Eén van de lijfspreuken van Avtal'yon, die in de eerste eeuw voor de jaartelling in Israël leefde, was daarom: ‘Houdt van werken!’. Zelfs als je het niet meer nodig hebt omdat je al genoeg geld hebt, dan nog moet je toch blijven werken. Je mag niet stilzitten, want het luiere is de oorzaak van alle kwaad! Rabbi Gamli'el, die in de derde eeuw eveneens in Israël leefde, was het daar helemaal mee eens. Hij zei: “Het is goed om Tora met werk te combineren, want het zwoegen in beide doet zonden vergeten. Want Tora die niet wordt vergezeld van werk, gaat uiteindelijk verloren en leidt tot zonde!” (Mishna-tractaat פירקי אבות Pir'qei Avot 2:2). In de volgende twee verzen wordt een luiaard tentoongesteld als een dwaas die zelfs nog te lui is om het eten uit de schaal met zijn hand naar zijn mond te brengen: “Een luiaard laat zijn hand in de schaal rusten, hij brengt hem zelfs niet naar zijn mond.” (משלי Mish'lei [Spreeken] 19:24, Tanach, nieuwe vertaling). “Al heeft een luiaard zijn hand in de schaal, hij vindt het te vermoeiend om hem naar zijn mond te brengen.” (משלי Mish'lei [Spreeken] 26:15, Tanach, nieuwe vertaling). Dit is echt het toppunt van luiheid! Hij vertoont hier een houding van: Laat diegenen werken, die er van houden, maar wat hem betreft, hij vindt dat niets heerlijker is dan stil te zitten en helemaal niets te doen. Hij wil zich zelfs de moeite niet geven zich te voeden. Hij zou nog liever verhongeren dan een hand uit te steken. Hij heeft een schaal voor zich staan vól heerlijk voedsel. Hij heeft het letterlijk voor het grijpen. Hem mankeert niets, waardoor hij het niet zou kunnen. Hij doet weliswaar een poging en het lukt hem ternauwernood om zijn hand in de schaal te krijgen. Maar dan houdt het op. Daar blijft het bij. Zijn hand is in de schaal, maar hij is te lui om hem naar zijn mond te brengen. Zo staan er ook voor ons vaak volle schalen, maar wat doen wij ermee? We zijn vrij om ons geloof in praktijk te brengen en uit te dragen, want wij leven in een land waarin vrijheid van g'dsdienst hoog in het vaandel staat. Niemand die ons verbiedt om de Tora na te leven, niemand die ons daarvoor vervolgt! Dat is wel eens anders geweest, maar nu kunnen wij de Shabat en de Bijbelse feestdagen vieren en kosher eten zonder gevaar voor ons leven. Toch zijn talrijke gelovigen daar erg laks in, puur uit gemakzucht! Het kost nogal wat inspanning om bij het boodschappen doen rekening te houden met de voedselvoorschriften en te controleren of de vleeswaren of andere producten geoorloofd zijn of niet, om maar iets te noemen. Geestelijke en fysieke luiheid zorgen ervoor dat we niet meer in staat zijn om G' ds geboden en inzettingen te kunnen naleven. Als wij de Eeuwige echt willen dienen, moeten we onze traagheid van hart, laksheid, slordigheid en gemakzucht afleggen, anders zakken wij weg in het geloof. De luie mens moet worden gestimuleerd door anderen, er

is geen vlam in hem, die hem innerlijk verwarmt. Bezielende kracht wordt opgeslokt en verslonden door het luie ego. Een door de luiheid geteisterde mens is slechts geïnteresseerd in activiteiten, die hem niet uit zijn gezapigheid losrukken en als deze activiteiten zijn ego niet dienen, is hij direct onbereikbaar opgesloten in een luiheid, die hij bedekt door velerlei excuses. Zo zijn er velen die zeggen dat wij de geboden en inzettingen van de Tora niet meer hoeven na te leven omdat wij niet meer onder de wet zijn maar onder de genade. Voor hen is de genade dikwijls alleen maar een vangnet als excuus voor hun gemakzucht. Zodra een gelovige waarlijk G'ds weg wil bewandelen en de Tora wil naleven, moet hij zich losmaken van deze luiheid. Zo niet, dan zal het slecht met hem aflopen, want er staat geschreven: *“De begeerte van de luiaard wordt zijn dood, omdat zijn handen weigeren te werken.”* (משלי Mish'lei [Spreuken] 21:25, Willibrordvertaling). Hier zien we de ellende van de luiaard, wiens handen weigeren te werken in een eerlijk beroep, waarmee hij op eerlijke wijze zijn brood zou kunnen verdienen. Hij is even geschikt voor het werk als andere mensen, maar hij wil niet en hij koestert de belachelijke gedachte dat hij hierin in zijn voordeel handelt. Hoewel zijn handen weigeren te werken, houdt zijn hart niet op om allerlei dingen te begeren, die toch niet zonder werk verkregen kunnen worden. Hij verwacht dat iedereen iets voor hem zal doen, terwijl hij niets voor zichzelf doet, en nog veel minder voor iemand anders. De luiaard is altijd begerig om te ontvangen, maar de rechtvaardigen zijn altijd bereid om te geven, want het is zaliger te geven dan te ontvangen. In de volgende twee verzen is de luiaard buitengewoon creatief met het verzinnen van een smoes om niet naar zijn werk te gaan: *“De luiaard zegt: Ik kan niet naar buiten. Er loopt een leeuw op straat, die kan me wel doden!”* (משלי Mish'lei [Spreuken] 22:13, Groot Nieuws Bijbel). *“Een luiaard zegt: Er is een leeuw op de weg, er sluipt een leeuw in de straten!”* (משלי Mish'lei [Spreuken] 26:13, Tanach, nieuwe vertaling). Niemand verraadt zijn dwaasheid meer dan de luiaard, die allerlei verontschuldigen verzint voor zijn luiheid. Zoals de dwaasheid des mensen hem lui maakt, zo maakt zijn luiheid hem dwaas. Als men hem aanspoort om te werken, hetzij om in zijn eigen levensonderhoud te voorzien, of in het werk voor de Eeuwige, dan noemt hij de een of andere onoverkomelijke moeilijkheid als verontschuldiging, een gevaar, dat hij niet kan trotseren zoals een leeuw op de weg. Dat is natuurlijk onzin! Kijk maar wat er in תהלים Tehilim [Psalmen] 104:22 en 23 staat: *“De jonge leeuwen gaan uit op roof, brullend vragen zij G'd om voedsel. Bij zonsopgang trekken zij zich terug en leggen zich neer in hun holen. De mensen gaan dan aan het werk en arbeiden door tot de avond.”* Leeuwen houden zich op in bossen en woestijnen, en overdag, als de mens uitgaat tot zijn werk, dan zijn zij in hun holen. Maar de luiaard wendt voor zich te verbeelden, dat er een leeuw is op de straten en dat hij daarom niet naar zijn werk kan, terwijl de leeuw slechts in zijn verbeelding bestaat. En zo is ook dit een smoes die luie mensen makkelijk gebruiken: Ik durf niet. De luiaard in Spreuken ziet het gevaar al voor zich: er sluipt een leeuw in de straten, en hij denkt zich het allerergste in, om maar veilig binnen te kunnen blijven en niet te hoeven werken. Maar zonder inspanning gaat het niet. Daarmee bedoel ik niet alleen lichamelijke inspanning, maar ook geestelijke inspanning. Zonder inspanning blijf je geestelijk arm. De luiaard is juist lui omdat hij niet nadenkt. En nooit zullen wij, hetzij uit de werken of uit het Woord van G'd, iets met goed gevolg leren, tenzij wij er ons toe zetten om er over na te denken. Wij zien wel in dat wij een probleem hebben, maar wij zijn niet bereid ons toe te wijden en een inspanning te leveren om vrucht te dragen in de vorm van de oplossing. Zij die geen liefde hebben voor hun werk, zullen nooit verlegen zijn om een verontschuldiging om het van zich af te schuiven. Velen laten zich terughouden van werkelijke plichten door denkbeeldige moeilijkheden. De luiaard heeft buiten op het veld werk te doen maar hij verbeeldt zich dat daar een leeuw is. Hij spreekt van een leeuw die niet bestaat, maar denkt niet aan het reële gevaar dat hem daadwerkelijk dreigt van de brullende leeuw, de duivel, die niet alleen op straat, maar zelf bij hem in zijn bed is en die hem uiteindelijk zal doden! Neem u daarom de dringende waarschuwing in 1 Petrus 5:8 ter harte: *“Wees nuchter en waakzaam. Uw vijand, de duivel, zwerft rond als een brullende leeuw, op zoek naar een prooi om die te verslinden!”* (Willibrordvertaling). Het is dwaas om ons van wezenlijke plichten te laten wegschrikken door denkbeeldige moeilijkheden, zoals we ook in קהלת Qohelet [Prediker] 11:4 kunnen lezen: *“Wie altijd op de wind let, komt nooit aan zaaien toe; wie altijd naar de wolken kijkt, komt nooit aan maaien toe!”* En precies dat laatste vinden we letterlijk ook weer terug in: משלי Mish'lei [Spreuken] 20:4. Daar staat in de Tanach, nieuwe vertaling: *“Een luiaard ploegt niet in de herfst, en vraagt zich in de zomer af waarom hij niet kan*

oogsten.” Hier zien we duidelijk het kwaad van luiheid en gemakzucht. Zij houdt de mens terug van het noodzakelijkste werk, van ploegen en zaaien als het er de tijd voor is. De luiaard heeft hier wel de grond om te bewerken, en hij heeft er ook de bekwaamheid toe, hij kan ploegen, maar hij wil niet en doet het dus ook niet. Waarom niet? Niet alleen omdat hij lui is, maar ook omdat hij een hekel heeft aan allerlei ongemak. De voornaamste reden is dus het feit dat het herfst is, het is koud, nat en winderig, en met deze slechte weersomstandigheden heeft hij geen zin om buiten de deur te zijn. Ja, de luiaard heeft altijd wel allerlei excuses om zich niet te hoeven inspannen. Hij is er een meester in om de omstandigheden de schuld te geven. Maar de luie oogster komt later voedsel tekort. Dat is ook een belangrijke les voor ons geestelijk leven, want evenzo onverschillig zijn velen namelijk ook omtrent het houden van de Tora met G'ds geboden en inzettingen. Een kleine moeilijkheid zal hen wegschrikken van de belangrijkste plichten. Het is echter niet meer dan logisch dat zo een houding de nodige gevolgen heeft. Daarom hoeft de luiaard zich ook niet af te vragen waarom hij in de zomer niet kan oogsten als hij in de herfst niet geploegd heeft. Hij, die zich niet wil onderwerpen aan de arbeid van ploegen, moet zich dan maar onderwerpen aan de schande van bedelen. Maar let op! Het kan weliswaar barmhartigheid zijn om een luiaard te helpen, maar men zou hem volgens de woorden van Sha'ul [Paulus] en Yeshua zelf terecht hulp kunnen weigeren. Hij verdient immers dat men hem laat verhongeren, want er staat geschreven: *“Iemand die niet wil werken, zal ook niet eten!”* (2 Thessalonicenzen 3:10). Hij heeft het zelf in de hand, de keuze is aan hem! Yeshua heeft duidelijk gezegd dat de luie, gemakzuchtige maagden, die zich niet van olie wilden voorzien voor hun vaten, er om gebedeld hebben toen de Bruidegom kwam, maar zij werden afgewezen! Laat dat een les zijn voor ons allen. We blijven even bij het voorbeeld van de landbouw. In משלי Mish'lei [Spreuken] 15:19 lezen wij, eveneens uit de Tanach in de nieuwe vertaling: *“De weg van de luiaard is als een doornhaag, maar het pad der oprechten is welgebaand.”* Weet u, de akker is niet vanzelf vruchtbaar. Daar moet men eerst wat voor doen. De akker moet bewerkt worden, want we leven niet meer in het paradijs. De Eeuwige heeft immers zelf tegen Adam gezegd: *“Vervloekt is de akker om wat jij hebt gedaan, zwoegen zul je om ervan te eten, je hele leven lang. Dorens en distels zullen er groeien, toch moet je van zijn gewassen leven. Zweten zul je voor je brood, totdat je terugkeert tot de aarde, waaruit je bent genomen: stof ben je, tot stof keer je terug.”* (בראשית B'reshit [Genesis] 3:18, Tanach, nieuwe vertaling). Doorns en distels groeien vanzelf, daar hoeven we niets voor te doen, maar om ze weg te halen is harde arbeid, Zij, die geen hart hebben voor hun werk en er geen zin in hebben om hun plicht te volbrengen, zullen daarom altijd blijven klagen dat hun weg met doorns bezaaid is, dat zij hun werk niet kunnen doen zonder grote moeite en gevaar, en dat zij het dus met evenveel weerzin en aarzeling doen, als wanneer zij met blote voeten door een doornheg zouden moeten gaan. Ze klagen wel, maar ze doen er zelf niets aan en daarom zal hun akker altijd overwoekerd blijven en geen vrucht kunnen voortbrengen zoals ook Sh'lomo schreef in משלי Mish'lei [Spreuken] 24:30-34. We lezen ook deze tekst uit de Tanach in de nieuwe vertaling: *“Ik liep over het veld van een luiaard, door de wijngaard van een dwaas. Alles was overwoekerd door onkruid, zijn hele terrein was met distels bedekt, de muur lag in puin. Ik zag het, en nam het ter harte, ik nam het in mij op, en trok er lering uit. Nog even dan? Nog even slapen, nog een beetje rusten, een ogenblik nog blijven liggen? Armoede overvalt je als een struikrover, als een bandiet slaat gebrek je neer!”* In de ילקוט שמעוני Mish'lei, Remez 961, wordt door onze wijzen de volgende interpretatie naar voren gebracht over wat er met het veld van de luiaard gebeurt: *‘Alles was overwoekerd door onkruid’* betekent: hij zoekt de verklaring van een passage en vind die niet; *‘Zijn hele terrein was met distels bedekt’* betekent: omdat hij niet volgens de Tora heeft gewerkt zit hij op de rechterstoel en verklaart het zuivere onrein en het onzuivere rein, en hij doorbreekt de muren van de geleerden. Wat is de straf voor zo iemand? Sh'lomo vertelt ons: *‘Wie een muur doorbreekt, zal door een slang gebeten worden.’* (קהלת Qohelet [Prediker] 10:8). Dat wil zeggen dat het kwaad van de luie mens niet in zijn geheel in één keer komt, maar beetje bij beetje, zonder dat hij het herkent en door heeft. Hij wordt van kwaad tot erger getrokken totdat hij zichzelf diep in de afgrond verzonken aantreft. Hij begint met minder inspanning te leveren dan van hem verwacht kan worden. Dit zorgt ervoor dat hij de Tora niet leert zoals hij zou moeten doen; en later wanneer hij er wel toe komt om hem te bestuderen, ontbreekt hem hierdoor de vereiste kennis.” De tekst uit משלי Mish'lei [Spreuken] 24:30-34 is niet alleen op onze wereldlijke zaken van toepassing

om aan te tonen hoe ergerlijk luiheid is daarin, en hoe schadelijk voor de samenleving, maar ook op de zaken van onze ziel. Onze zielen zijn onze akkers en wijngaarden, waarvoor een ieder onder zorg heeft te dragen, die wij hebben te bebouwen en te bewaren. Deze akkers en wijngaarden zijn dikwijls in zeer slechte toestand; zij brengen niet alleen geen vruchten voort, maar zij zijn zelfs bedekt met distels en allerlei soorten onkruid zoals hoogmoed, hebzucht, gierigheid, wellust, onverdraagzaamheid, opvliegendheid, boosaardigheid, egoïsme en ga zo maar door. Dat zijn de distels en netels en de verrotte vruchten die het ongeheiligde hart voortbrengt. Waar het zo is, is dit te wijten aan de gemakzucht en dwaasheid van de zondaar, die te lui was om G'ds Woord te bestuderen en Zijn geboden in praktijk te brengen. Hij is een luiaard, heeft de slaap lief, heeft een hekel aan moeite en inspanning. Het logische gevolg ervan is het verderf van de ziel. Wij weten welke plaats de luie dienstknecht werd toegewezen (Mt 25:26-30). Het lastige is, dat luiaards zichzelf vaak helemaal niet lui vinden. Zij voelen zich dus ook niet aangesproken en zeggen: "Die schoen past mij niet!" Luiheid staat een mens niet toe te luisteren naar de woorden van degenen die hem berispen; hij houdt ze allemaal voor blunderaars en dwazen, enkel zichzelf als wijs beschouwend zoals geschreven staat: *"Een luiaard vindt zichzelf veel wijzer dan zeven mensen met een afgewogen oordeel."* (משלי Mish'lei [Spreuken] 26:16, Tanach, nieuwe vertaling). Een luiaard vindt dat hij juist verstandiger is dan de andere mensen. Een luie arbeider kijkt soms meewarig neer op het gezwoeg van de anderen. Waarom zou je het in je leven moeilijker maken dan nodig is terwijl het ook makkelijk kan? Let op de hoge dunk, die de luiaard van zichzelf heeft in weerwil van de dwaasheid van zijn luiheid. Hij denkt wijzer te zijn dan zeven wijze mannen. Hij is zo ellendig ver dwaasd, dat hij zijn luiheid voor wijsheid aanziet. Hij denkt dat het wijs en verstandig is, om zoveel mogelijk zijn gemak te nemen en niet meer te doen dan hoog nodig is, alle moeite te vermijden, stil te zitten en te zien wat anderen doen, ten einde het genoegen te hebben om er aanmerkingen op te maken. Luie mensen vinden zichzelf erg slim. En ze hebben smoezen genoeg in voorraad om hun gedrag te rechtvaardigen. Voor zulke luiaards, is weinig hoop. Een prachtig voorbeeld van hoe het wel moet vinden wij in het אשת חַיִל Eshet Chayil, het loflied over de vlijtige huisvrouw dat elke vrijdagavond wordt gezongen als onderdeel van de Erev Shabat-liturgie: *"Zij weet precies wat in haar huishouding gebeurt en op luiheid zul je haar niet betrappen."* (משלי Mish'lei [Spreuken] 31:27, Het Boek). In de Statenvertaling is het zo vertaald: *"Het brood der luiheid eet zij niet!"* Iemand die lui is, leeft op andermans kosten., want als wij het brood der luiheid eten, is het niet ons eigen brood. Sha'ul [Paulus] schrijft echter, dat wij net als hij ons eigen brood moeten eten, dat door eerlijke vlijt verkregen is: *"Broeders en zusters, op gezag van onze Heer Yeshua haMashiach dragen wij u op u niet in te laten met broeders of zusters die hun werk verwaarlozen en niet leven volgens de traditie die wij hebben doorgegeven. U weet zelf wat het betekent ons na te volgen. Toen we bij u waren, hebben we ons dagelijks werk niet verwaarloosd en op niemands kosten geleefd. Integendeel, we hebben ons ingezet en ingespannen, dag en nacht hebben we gewerkt om niemand van u tot last te zijn. Niet dat we geen aanspraak konden maken op uw ondersteuning, maar we wilden onszelf tot voorbeeld stellen, zodat u ons zou navolgen. Toen we bij u waren, hebben we herhaaldelijk gezegd dat wie niet wil werken, niet zal eten. We horen dat sommigen van u hun werk verwaarlozen, dat ze zich niet nuttig maken maar zich slechts onledig houden met nutteloze bezigheden. In naam van de Heer Yeshua haMashiach dragen wij dergelijke mensen nadrukkelijk op rustig hun werk te doen en hun eigen brood te verdienen!"* (2 Thessalonicenzen 3:6-12). In de Spreuken wordt vaak voor luiheid gewaarschuwd. Je laat de tijd die je van de Eeuwige krijgt vaak ongebruikt. Het boek Spreuken heeft ons op praktische wijze bij de hand genomen om ons te helpen in het doorbreken van luiheid en gemakzucht. Maar niet alleen Spreuken. Duidelijk is dat ook Prediker niets van luiheid moet hebben: *"Luiheid ondermijnt de balken, door slappe handen krijgt het huis een lekkend dak."* (קהלת Qohelet [Prediker] 10:18, Tanach, nieuwe vertaling). "Al wat uw hand vindt om naar uw vermogen te doen, doe dat, want er is geen werk of overleg of kennis of wijsheid in het dodenrijk, waarheen gij gaat!" (קהלת Qohelet [Prediker] 9:10). We kunnen niet enkel van het leven genieten, we moeten ook aanpakken. Maar ook in de apocriefe boeken wordt luiheid aan de kaak gesteld: *"Wees niet te zelfverzekerd als je spreekt, niet achteloos en lui in je werk."* (חוכמת סירא Choch'mat Sira [Wijsheid van Sirach] 4:29, NBV). *"De luiaard is te vergelijken met een bevulde steen en iedereen fluit hem uit om zijn schande. Met het vuil van een mesthoop is een luiaard te vergelijken: iedereen die het aanraakt slaat het van zijn hand*

af.” (חוכמת סירא) Choch'mat Sira [Wijsheid van Sirach] 22:1-2, Willibrordvertaling). *“Raadpleeg geen luiaard over werk, geen losse arbeider over het afmaken van een taak, geen werkschuwe slaaf over een groot karwei. - Vertrouw de raad van geen van hen, maar ga steeds naar een vroom mens, iemand van wie je weet dat hij de geboden naleeft, die één van geest met je is en die als je struikelt de pijn met je deelt.”* (חוכמת סירא) Choch'mat Sira [Wijsheid van Sirach] 37:11, Willibrordvertaling en vers 12, NBV). *“Hoogmoed leidt alleen maar tot ellende en ontredde, en luiheid tot verval en bittere armoede, want luiheid is de moeder van de honger.”* (טוביה) Toviya [Tobias] 4:13b, NBV).

Spirituele luiheid

Weinig mensen zijn zo thuis in de Bijbel dat ze voor elke situatie een passende tekst kunnen vinden. Maar onkunde is doorgaans een gevolg van luiheid, namelijk als we er geen moeite voor doen om de Bijbel nauwkeurig te bestuderen, maar dat aan anderen overlaten om vervolgens klakkeloos aan te nemen wat zij vertellen. En daar schuilt een groot gevaar in, want als u onvoldoende Bijbelkennis hebt, dan kan men u namelijk van alles wijsmaken. Luiheid is de bodem waarop de sekten en valse religies hun massa bijeenhouden, omdat de mensen te lui zijn om zelf de heilige Schriften te onderzoeken. Een massa denkt zelf niet, er wordt voor haar gedacht. De luiheid vindt men daarom veel in groeperingen, die eenzelfde denklijn moeten volgen, die hen wordt voorgehouden door de leider. De luie mens wordt ingepalmd, omdat hij te lui is om zich te verweren, want luiheid belet de mens zelfstandig te denken. Hij is meestal niet waakzaam en springt slordig met dingen om. Geestelijke gemakzucht leidt tot passief consumeren, waarbij eigen denken en toetsen worden uitgeschakeld. Zo komt het dat de eigen kennis over de inhoud van de Bijbel steeds minder wordt, want de Tora wordt verwaarloosd. Ook de traditionele kerken zitten vol met spiritueel luie mensen, want luiheid en gemakzucht stimuleert de mens tot vormendienst, waarbinnen geen activiteit van de geest wordt gevraagd. Duizenden mensen zijn luie kerkgangers, maar ook in de wereldwijde Messiaanse beweging komen wij luiheid en gemakzucht helaas maar al te vaak tegen. Ook in ons gebedsleven maken wij ons daar helaas dikwijls aan schuldig. We hebben immers een afspraak met de Eeuwige om stille tijd te houden, maar we laten er zo makkelijk iets tussen komen omdat we het zo ontzettend druk hebben. U bent op dat gebied hoop ik toch geen luiaard? Dat zou namelijk heel gevaarlijk zijn en zelfs tot een verwijdering tussen u en de Eeuwige leiden! Luiheid is namelijk de ziekte van de ongeïnteresseerdheid! De luiheid is een vergiftiging van de wil die zich uit in onverschilligheid, een houding van: het zal wel. Luiheid en gemakzucht leiden tot matheid van de ziel en geestelijke moeheid en kan soms de diepste oorzaak van depressieve gevoelens zijn. Een luiaard komt in een vicieuze cirkel terecht, een cirkel van toenemende zonden en belasting van hart en lichaam. Men voelt zich schuldig door nalatigheid, schuldig door veel te beloven maar het vervolgens niet te doen, zich schuldig voelen dat men het laat afweten als anderen juist op je rekenen. Hierdoor ontstaan vaak depressieve gevoelens, waardoor men niet meer kan functioneren en niemand meer onder ogen durft te komen, en de cirkel is rond.

Conclusie

Na het lezen van al deze teksten en mijn commentaren daarop zou u misschien de indruk krijgen dat een luiaard iemand is die de hele dag niets doet en alleen maar in bed ligt te slapen of op de bank tv zit te kijken, en natuurlijk zult u dan denken: 'Deze schoen past mij niet!' Maar niets is minder waar! Zo zwartwit is het nu ook weer niet en daarom moet ik toch als afsluiting van deze Bijbelstudie dit misverstand even uit de wereld helpen. Het is doorgaans niet zo dat luiaards helemaal niets doen. Ook luiaards doen soms een heleboel, maar dan alleen het verkéerde. En zo kunnen wij ons afvragen of wij, bezige, druk bezette mensen wel doen wat we móeten doen. Niemand van ons is in alle dingen lui, maar ik geloof wel dat wij allemaal last kunnen hebben van een luie houding ten aanzien van bepaalde gebieden van ons leven. Misschien hebben we onze dagen wel gevuld met allerlei dingen die onnodig zijn, terwijl dat wat echt belangrijk is blijft liggen. Een mens die lui is, vergeet vaak zijn plichten en doet slechts wat hij leuk vindt, waar hij zin in heeft. Hij wil graag dat alles gemakkelijk is, en nooit moeilijk. Bent u wel bezig met de goede dingen? Ik hoop van wel, want luiheid past zoals gezegd niet bij een mens, die met G'd wil leven. En zo niet, dan is het nog niet te laat om daar verandering in te

brenge, want in dat geval heb ik namelijk goed nieuws voor u: onze hemelse Vader wil zelfs luiaards genadig zijn en ze nieuwe kansen geven als zij de wil tonen om te veranderen. Als bij hen de wil aanwezig is doet Hij de rest. Dan worden luie en gemakzuchtige mensen vlijtige gelovigen, die G'ds geboden en inzettingen naarstig nastreven en iets willen doen voor de Eeuwige. Maar de wil moet er wel zijn, men moet het echt menen. Dat doet mij denken aan de bekeering van Nikolaus Ludwig Graf von Zinzendorf, de stichter van de hernhutters (1700-1760). Hij kwam uit een erg rijke familie, leefde in luxe en weelde en was het niet gewend om zelf te werken. Toen hij eens een reis naar Düsseldorf maakte, zoals alle rijkelui van die tijd deden, bekeek hij daar een schilderij van de Italiaanse schilder Domenico Feti (1589-1623), dat getiteld was: 'Ecce Homo' (Zie de mens). Daarop stond de gekruisigde Yeshua en het onderschrift luidde: 'Dit deed ik voor jou, wat doe jij voor Mij?' De graaf werd diep ontroerd alsof Yeshua zelf tegen hem sprak. Huilend gaf hij zich op dat moment volledig over in de handen van zijn Vader en besloot zijn hele leven in dienst te stellen van G'd om Hem van ganser harte te dienen. Als wij ons dit als voorbeeld nemen en deze woorden tot ons door laten dringen, wie kan dan nog lui zijn? Bent u serieus bezig met het werk voor de Eeuwige en het zorgen voor de ander, of bent u makkelijk? Als we eerlijk zijn zullen we allemaal in ons leven wel een gebied van selectieve luiheid en gemakzucht vinden. Laten wij bij onszelf te rade gaan met een ernstig zelfonderzoek, elke dag opnieuw: ben ik een luiaard? Voelen wij het soms in onszelf, dat er iets lamlendigs in ons leven zit, dat wij niet altijd de ijver kennen die wij als gelovigen zouden moeten hebben? Verschuilen wij ons nog achter de smoesjes van de luiaard? Zou het dan geen tijd worden om daarmee naar onze hemelse Vader te gaan om ons probleem aan Hem voor te leggen? Hij kan die luiheid van ons wegnemen als wij dat zelf ook willen, want Hij wil de mensen maar al te graag vurig maken, bezielen en inspireren. Hij werkt door Ruach haQodesh [de Heilige Geest] in ons hart, maar ook door medegelovigen. Laten we elkaar daarom steeds aansporen om Tora te leren en de liefde van Yeshua uit te dragen. De enige manier om onze luie en gemakzuchtige instelling te veranderen is door in te zien dat wij verkeerd bezig zijn en ons te onderwerpen aan de innerlijke werking van Ruach haQodesh [de Heilige Geest], want er staat geschreven: *"Moge de G'd van de vrede zelf uw leven in alle opzichten heiligen, en mogen heel uw geest, ziel en lichaam zuiver bewaard zijn bij de komst van onze Heer Yeshua haMashiach. Hij die u roept is trouw en doet zijn belofte gestand!"* (1 Tessalonicenzen 5:23 en 24). Amen!

Werner Stauder